

DREPT CIVIL

1. Răspundere civilă delictuală. Drept regres comitent

Cum titlul executoriu îi era opozabil, comitentul, în calitate de codebitor solidar cu prepusul, avea obligația de a executa de bunăvoie obligația instituită în sarcina acestora, însă dat fiind caracterul solidar al obligației care incumba ambilor debitori, creditorul avea opțiunea de a executa pe oricare dintre ei, inclusiv pe prepus. În aceste condiții, nu poate fi acceptată ideea culpei exclusive a comitentului în neexecutarea benevolă a titlului executoriu.

Temeiul juridic al plății cheltuielilor de executare îl constituie culpa debitorului, care nu a procedat de bunăvoie la îndeplinirea obligațiilor din titlul executoriu, astfel încât creditorul a fost nevoit să apeleze la procedura execuțională și să avanseze cheltuielile în acest scop. Or, în cauză, această culpă îi aparține deopotrivă și prepusului, care în final, trebuie să acopere el însuși, integral, paguba produsă.

Prin sentința civilă nr. 119/22.02.2017, pronunțată de Tribunalul Olt, în dosarul nr. 2555/104/2016 s-a admis în parte cererea privind pe reclamanta, în contradictoriu cu pârâțul B. D., având ca obiect acțiune în regres.

A fost obligat pârâțul la plata către reclamantă a sumei de 325.000 lei achitată, în temeiul sentinței penale nr. 199/17.07.2015 pronunțată de Tribunalul Olt în dosarul nr. 3200/104/2014, definitivă prin decizia penală nr. 1511/18.11.2015, pronunțată de Curtea de Apel Craiova, sumă la care se adaugă dobânda legală calculată de la data achitării debitului, 10.12.2015, până la data plății efective.

S-a dispus obligarea pârâțului la plata către reclamantă a sumei de 1000 lei cu titlu de cheltuieli de judecată.

Pentru a se pronunța astfel, instanța a reținut:

Prin sentința penală nr. 199/17.07.2015, pronunțată de Tribunalul Olt, în dosarul nr. 3200/104/2014, definitivă prin decizia penală nr. 1511/18.11.2015 pronunțată de Curtea de Apel Craiova, pârâțul a fost obligat în solidar cu reclamanta, în calitate de parte responsabilă civilmente, la plata despăgubirilor în cuantum de cate 50.000 lei daune morale către fiecare dintre părțile civile și 15.000 lei către partea civilă D. N., cu titlu de daune materiale, precum și la plata către părțile civile a câte 10.000 lei cu titlu de cheltuieli de judecată, aferente judecății în prima instanța.

Fiind executată silit în dosarul de executare silită nr. 307/2015 al BEJ V.C., conform extrasului de cont depus la dosar, la data de 10.12.2015, reclamanta a achitat suma de 344.070 lei, calculată conform somației de executare emise la data de 27.11.2015, reprezentând: 325.000 lei debit conform titlului executoriu (daune morale, daune materiale, cheltuieli de judecată), 10.000 lei onorariu avocat dosar de executare silită, 8.550 lei onorariu executare silită și 520 lei cheltuieli de executare silită conform art. 670 NCPC.

Potrivit art. 1384 alin. 1 C. civ., cel care răspunde pentru fapta altuia se poate întoarce împotriva aceluia care a cauzat prejudiciul, cu excepția cazului în care acesta din urmă nu este răspunzător pentru prejudiciul cauzat.

Răspunderea comitentului este o formă de răspundere pentru fapta altuia, fiind reglementată în scopul de a proteja victima, care va obține în condiții mai sigure repararea integrală a prejudiciului.

Rațiunea legiferării răspunderii comitentului pentru fapta prepusului justifică recunoașterea dreptului de regres al comitentului ce a plătit despăgubiri împotriva prepusului, acesta fiind ținut să suporte, în cele din urmă, consecințele faptei sale ilicite.

Acțiunea în regres a comitentului este o acțiune civilă de drept comun, întrucât comitentul, prin plata despăgubirilor, se subrogă în drepturile victimei (art. 1596 lit. c) C. civ.), fiind vorba despre o subrogație personală care operează de drept.

Comitentul are dreptul de a recupera integral de la prepusul său despăgubirile plătite, întrucât doar în raporturile cu victima este considerat un codebitor solidar care plătește o datorie făcută în interesul exclusiv al unui alt codebitor solidar, aplicându-se prin asemănare art. 1459 C. civ.

Prin urmare, contrar susținerii pârâtului, comitentul nu are, în raporturile cu prepusul, poziția unui codebitor solidar. Împrejurarea că, față de victimă, comitentul răspunde solidar cu prepusul său nu este de natură să conducă la divizarea acțiunii de regres exercitată de comitent împotriva prepusului său, nefiind aplicabile regulile din materia solidarității între debitori, deoarece poziția comitentului de răspunzător solidar apare numai în raporturile cu victima și decurge nu dintr-o răspundere împreună cu prepusul său, ci dintr-o răspundere pentru prepus.

Este adevărat că, spre a se exonera parțial de răspundere față de comitent, prepusul are posibilitatea să facă dovada că la săvârșirea faptei a concurat, alături de propria sa vină, și vinovăția proprie a comitentului (art. 1384 alin. 4 C. civ.).

În egală măsură, cel care exercită regresul nu poate recupera partea din despăgubire care corespunde propriei sale contribuții la cauzarea prejudiciului (art. 1384 alin. 4 C. civ.).

Însă, în speță, pârâtul nu a dovedit culpa concurentă a comitentului său la săvârșirea infracțiunii pentru care a fost condamnat definitiv atât sub aspectul laturii penale, cât și sub al celei civile, limitându-se a invoca doar efectul solidarității codebitorilor. Or, astfel cum s-a arătat anterior, în raporturile cu prepusul, comitentul nu este codebitor solidar.

Prin urmare, în conformitate cu dispozițiile art. 1384 C. civ., pârâtul (prepusul) trebuie să restituie reclamantei (comitentul) întreaga sumă avansată de aceasta din urmă părților vătămate, în temeiul sentinței penale nr. 199/17.07.2015 pronunțată de Tribunalul Olt în dosarul nr. 3200/104/2014, definitivă prin decizia penală nr. 1511/18.11.2015 pronunțată de Curtea de Apel Craiova. Însă, pârâtul nu are nicio culpă în cauzarea plății sumelor de 10.000 lei onorariu avocat dosar de executare silită, 8.550 lei onorariu executare silită și 520 lei cheltuieli de executare silită conform art. 670 NCPC, sume achitate de reclamantă prin executare silită în dosarul nr. 307/2015 al BEJ VC.

Dimpotrivă, reclamanta putea evita provocarea acestor cheltuieli suplimentare, plătind de bunăvoie creanța la care a fost obligată în solidar cu pârâtul prin hotărârea penală definitivă care constituie titlu executoriu.

Neexecutând de bunăvoie o obligație certă, lichidă și exigibilă stabilită în sarcina sa printr-un titlu executoriu reclamanta se află în culpă pentru executarea sa silită, astfel încât, potrivit art. 670 alin. 2 C. pr. civ., coroborat cu art. 1384 alin. 4 C. civ., cheltuielile ocazionate de efectuarea executării silite rămân în sarcina reclamantei.

Sub aspectul cererii de obligare a pârâtului la plata dobânzii legale pentru suma datorată, instanța reiterează că răspunderea comitentului este o răspundere pentru fapta altuia, astfel încât dreptul de regres al comitentului trebuie să asigure o reparație integrală a prejudiciului suferit (art. 1385 alin. 1 C. civ.), prejudiciu care cuprinde nu doar pierderea efectiv suferită (suma plătită în locul prepusului), ci și câștigul pe care l-ar fi putut realiza în condiții obișnuite (art. 1385 alin. 3 C. civ.).

Potrivit art. 1535 alin. 1 C. civ., în cazul în care o sumă de bani nu este plătită la scadență, creditorul are dreptul la daune moratorii, de la scadență până la momentul plății, în cuantumul convenit de părți sau, în lipsă, în cel prevăzut de lege, fără a trebui să dovedească vreun prejudiciu.

Deși pârâtul era obligat la plata despăgubirilor către părțile civile de la data rămânerii definitive a hotărârii penale, întrucât reclamanta a plătit în locul pârâtului ulterior, la data de 10.12.2015, de la această dată pârâtul datorează reclamantei dobânda legală calculată până la data plății efective a debitului.

În concluzie, instanța a admis în parte cererea de chemare în judecată și a obligat pârâtul la plata către reclamantă a sumei de 325.000 lei achitată, în temeiul sentinței penale nr. 199/17.07.2015 pronunțată de Tribunalul Olt în dosarul nr. 3200/104/2014, definitivă prin decizia penală nr. 1511/18.11.2015 pronunțată de Curtea de Apel Craiova, sumă la care se adaugă dobânda legală calculată de la data achitării debitului, 10.12.2015, până la data plății efective.

Împotriva acestei sentințe au declarat apel atât reclamanta, cât și pârâtul B.D.M., criticând-o pentru nelegalitate și netemeinicie.

Criticile formulate de apelanta pârâtă au vizat următoarele aspecte:

Potrivit art. 1373, coroborat cu art. 1357 C. civ., în cadrul răspunderii civile a comitentului pentru fapta prepusului, solidaritatea dintre comitent și prepus în raport cu victima reprezintă un beneficiu pentru aceasta, dar în raportul dintre comitent și prepus, acesta din urmă răspunde pentru fapta proprie, în conformitate cu dispozițiile art. 1357 Cod civil, care reglementează răspunderea civilă delictuală pentru fapta proprie, câtă vreme autorul faptei ilicite este prepusul.

În condițiile concrete ale spetei, situația de solidaritate nu subzistă deci în raporturile dintre companie (comitent) și intimat, în calitate de prepus al societății, în contextul în care, astfel cum rezultă din descrierea situației de fapt reținută în mod definitiv prin decizia penală evocată, opozabila și intimatului - acesta a fost condamnat la pedeapsa închisorii și obligat totodată la plata despăgubirilor către părțile civile constituite în cadrul procesului.

Astfel, odată prejudiciul solicitat și recuperat în integralitate pe calea procedurii de executare silită - desfășurată în contradictoriu cu comitentul - de către victimele infracțiunii săvârșite de către prepus, în măsura în care nu s-a constatat și culpa concurentă a comitentului sau a unei alte cauze exoneratoare de răspundere între aceștia, se impune, în mod esențial, repararea prejudiciului în final de către persoana care l-a generat.

Din aceasta perspectivă, se apreciază că îi revine prepusului - intimat în această cauză - obligația de a suporta în integralitate valoarea sumelor achitate de către comitent, în calitate de comitent, în cadrul procedurii de executare silită ce a făcut obiectul dosarului de executare nr. 307/2015 al BEJ Vlad Constantin, având la baza necesitatea reparării integrale a prejudiciului suferit de către comitent, prin privarea de la a utiliza suma de bani achitată părților civile cu titlu de despăgubire în cadrul procedurii de executare silită - suma care trebuie considerată „bun” în sensul art. 1 din Protocolul nr. 1 la Convenția Europeană a Drepturilor Omului (a se vedea CEDO, cauza Vasilopoulou împotriva Greciei, nr. 4754/99, pct. 22, 21 martie 2002).

În aceste condiții, soluția la care s-a oprit instanța - de a nu dispune obligarea intimatului și la plata cheltuielilor generate în faza executării silite - este de natura a aduce în mod flagrant atingere dreptului societății apelante la respectarea bunurilor sale.

Pe de altă parte, se solicită a se avea în vedere că nu se poate reține în sarcina apelantei reclamante neexecutarea cu rea-credință a obligației stabilite prin titlul executoriu, câtă vreme ulterior obligării definitive la plata în solidar cu intimatul a despăgubirilor

acordate părților civile, aceasta a făcut uz de căile extraordinare de atac prevăzute de lege, prin care s-a urmărit retractarea hotărârii pronunțate în apel.

Astfel, la data de 08.12.2015, apelanta reclamantă a formulat contestație în anulare împotriva deciziei penale nr. 1511/18.11.2015 a Curții de Apel Craiova - Secția penală și pentru cauze cu minori, prin care a solicitat rejudecarea apelului formulat de către părțile civile împotriva hotărârii de prima instanță, cu privire la latura civilă, cât și suspendarea executării laturii civile până la soluționarea contestației în anulare, în condițiile art. 430 C. pr. pen.

În motivarea contestației, s-a invocat încălcarea prevederilor art. 258 lit. b) C. pr. pen. - prin neindicarea calității în care a fost citată în cauză -, respectiv a prevederilor art. 259 alin. 3 și 4 C. pr. pen., cu privire la lipsa citării societății la sediul procesual ales.

Prin decizia penală nr. 332/01.03.2016, pronunțată de Curtea de Apel Craiova - Secția penală și pentru cauze cu minori în dosarul nr. 1791/54/2015, au fost respinse ca nefondate atât contestația în anulare, cât și cererea de suspendare formulată.

De asemenea, reclamanta a formulat la data de 23.12.2015 cerere de revizuire a aceleiași hotărâri pronunțate în apel, solicitând schimbarea în parte a deciziei atacate, în sensul obligării societății în solidar cu inculpatul la plata despăgubirilor stabilite de către prima instanță, a cheltuielilor de judecată și a cheltuielilor judiciare aferente judecării în prima instanță, însă numai față de partea civilă D.P. F. Totodată, s-a solicitat și suspendarea executării hotărârii, în ce privește latura civilă a pricinii.

Prin adresa nr. 661/27.04.2016, apelanta reclamantă a adus la cunoștința instanței ca nu mai subzistă motivele care au stat la baza formulării cererii de suspendare, având în vedere ca a fost achitat integral debitul solicitat în cadrul executării silite și astfel cererea a rămas fără obiect.

Prin decizia civilă nr. 2837/26.05.2016, pronunțată de Curtea de Apel Craiova - Secția I civilă în dosarul nr. 18/54/2016*, a fost respinsă cererea de revizuire formulată de către apelanta reclamantă.

Așa cum se poate constata, nu este vorba de o situație de împotrivire a reclamantei în calitate de debitor față de executarea silite demarata împotriva sa, ci de exercitarea unor căi extraordinare de atac prevăzute de lege, prin care s-a urmărit retractarea hotărârii definitive care constituie titlu executoriu.

Având în vedere că prin căile de atac formulate era vizată însăși hotărârea ce constituie titlul executoriu, în raport de care se desfășura executarea silite față de companie, că s-a solicitat suspendarea efectelor acestei hotărâri până la soluționarea cailor de atac, precum și faptul că în eventualitatea în care căile de atac erau admise, în urma rejudecării urma să fie pronunțată o nouă hotărâre - semnificativ diferită sub aspectul laturii civile, în cazul revizuirii, cheltuielile generate în cadrul executării silite sunt o consecință firească a desfășurării procesului penal, cheltuieli ce se circumscriu principiilor disponibilității, respectiv al aflării adevărului.

În raport de aceste argumente, raționamentul primei instanțe potrivit căruia apelanta putea evita provocarea cheltuielilor de executare prin plata de bunăvoie a debitului, este în mod fundamental greșit, întrucât alegerea acestei conduite ar fi echivalat cu renunțarea voluntară la drepturile procesuale de care se bucură, golind de conținut noțiunea de folos practic pe care fiecare parte îl urmărește în cadrul procesului.

Folosind argumentația aleasă de către instanță, apelanta a apreciat ca, în mod similar, și intimatul putea evita generarea de cheltuieli de fază de executare silite, prin plata de bunăvoie a debitului înscris în titlul executoriu, în calitate de debitor solidar.

În plus, s-a învederat instanței că decizia penală nr. 1511/18.11.2015 a Curții de Apel Craiova - Secția penală și pentru cauze cu minori - nu a fost comunicată, ea fiind remisă apelantei doar odată cu somația emisă de către executorul judecătoresc.

Referitor la onorariul de avocat, se învederează instanței ca apelanta reclamanta a beneficiat pe tot parcursul procesului de asistenta juridica calificata, complexa sub aspectul pregătirii apărării, a volumului efectiv de munca, valoarea litigiului fiind mare, avocatul depunând toate diligentele în scopul realizării drepturilor deduse judecății.

În același timp, onorariul de avocat fixat de comun acord între apelanta reclamantă și societatea de avocatura ce a reprezentat-o, respectiv 6.000 lei, corespunde exigentelor exercitării profesiei de avocat.

De asemenea, în materia cheltuielilor de judecata, respectiv art. 453 NCPC, este reglementat ca partea care cade în pretenții va fi obligata, la cerere, sa plătească cheltuielile de judecata. Câtă vreme intimatul a pierdut procesul prin admiterea acțiunii în regres, se impune obligarea acestuia la plata integral a cheltuielilor de judecata generate în prima instanță.

A solicitat admiterea apelului, în sensul schimbării în parte a sentinței apelate, obligarea intimatului la plata către reclamantă a sumei de 344.070 lei, reprezentând despăgubiri achitate de către aceasta, în calitate de parte responsabilă civilmente, părților civile, cheltuieli de judecată și cheltuieli de executare; obligarea intimatului la plata dobânzii legale aferente, calculata de la data achitării debitului până la data plății efective; obligării intimatului la plata sumei de 6.000 lei, reprezentând cheltuieli de judecata generate în prima instanță, precum și obligarea intimatului la plata cheltuielilor de judecata ocazionate în această cale de atac.

În drept, s-au invocat dispozițiile art. 470 C. pr. civ.

Apelul declarat de pârât a fost declarat în termenul legal, însă nu a fost motivat, caz în care instanța de apel s-a pronunțat, în fond, numai pe baza celor invocate la prima instanță, potrivit art. 476 alin. 2 C. pr. civ.

Sub acest aspect, Curtea a reținut că prima instanță a făcut o aplicare corectă a dispozițiilor art. 1384 și urm. C. civ. care reglementează, în cadrul secțiunii referitoare la repararea prejudiciului în cazul răspunderii delictuale, dreptul de regres al celui care răspunde pentru fapta altuia, astfel că, din această perspectivă, nu există motive de netemeinicie sau de nelegalitate care să conducă la reformarea soluției adoptate.

Răspunderea comitentului pentru fapta prepusului este o formă obiectivă a răspunderii pentru fapta altuia și are ca fundament obligația de garanție obiectivă față de terți, derivată din riscul de activitate pe care comitentul îl introduce în societate, prin asocierea de prepuși aflați sub autoritatea lui (art. 1373 C. civ.). Față de victimă, comitentul și prepusul răspund solidar, conform art. 1383 și 1384 C. civ.

În situația în care unul din cei obligați solidar a suportat voluntar sau silit reparația datorată victimei, el are dreptul de a exercita regresul împotriva celui alt codebitor, după împrejurări. Între codebitorii solidari nu există însă solidaritate, aceasta funcționând exclusiv în raporturile dintre codebitori și victima prejudiciată.

Așa cum corect a apreciat prima instanță, comitentul care a reparat prejudiciul creat victimei prin fapta prepusului are drept de regres împotriva acestuia din urmă, care, finalmente, trebuie să suporte consecințele faptei sale ilicite care a generat răspunderea delictuală.

Prin plata despăgubirilor, comitentul se subrogă de drept în drepturile victimei, în condițiile art. 1596 lit. c) C. civ., fiind deci îndreptățit să recupereze de la autorul faptei ilicite, în mod integral, sumele achitate cu titlu de despăgubire.

Prin întâmpinarea formulată la prima instanță la data de 22 noiembrie 2016, pârâtul a susținut că se impune divizarea obligației de despăgubire între comitent și prepus. Această solicitare nu are însă fundament legal, dimpotrivă, dispozițiile legale incidente în materie – art. 1384 alin. 4 C. civ. – admit o exonerare parțială de răspundere a prepusului

doar în ipoteza în care acesta dovedește că la săvârșirea faptei ilicite a concurat, alături de propria sa vină, și vinovăția proprie a comitentului.

În acest caz, potrivit art. 1383 C. civ., sarcina reparației se împarte proporțional cu participarea la cauzarea prejudiciului, ori potrivit cu intenția sau gravitatea culpei fiecăruia, dacă această participare nu poate fi stabilită. În cazul în care nici astfel nu se poate împărți sarcina reparației, fiecare dintre debitorii solidari va contribui în mod egal la repararea prejudiciului.

În speță însă, prejudiciul a fost cauzat exclusiv de către pârât, reclamanta răspunzând în calitate de parte responsabilă civilmente doar pentru a garanta realizarea obligației de reparație față de victimă. Așa cum rezultă din considerentele deciziei penale nr. 1511/18.11.2015, pronunțată de Curtea de Apel Craiova în dosarul nr. 3200/104/2014, pârâtul a fost condamnat pentru săvârșirea infracțiunilor de omor, prevăzută de art. 188 alin. 1 C. pen., respectiv a infracțiunii de nerespectare a măsurilor legale de securitate și sănătate în muncă, iar răspunderea civilă a angajatorului a fost atrasă doar în considerarea faptului că infracțiunea a fost săvârșită în timpul programului de lucru, sub controlul, coordonarea și supravegherea directă a comitentului.

Ca atare, cum nu există o culpă concurentă a comitentului, iar în raporturile dintre acesta și prepus nu există solidaritate, în temeiul art. 1384 alin. 1-3 C. civ., cel care răspunde pentru fapta altuia, în speță, comitentul, are posibilitatea să se întoarcă în regres împotriva autorului faptei generatoare de prejudicii.

Referitor la întinderea prejudiciului, prima instanță a aplicat corect dispozițiile art. 1385 alin. 3 C. civ., care a instituit principiul reparării integrale, despăgubirea cuprinzând atât pierderea efectiv suferită, cât și beneficiul nerealizat. Ca atare, în cuantificarea reparației, s-au avut în vedere sumele stabilite prin sentința penală, achitate de comitent, respectiv 325.000 lei, reprezentând daune morale către fiecare dintre părțile civile, 15.000 lei daune materiale către soția victimei și 10.000 lei cheltuieli de judecată aferente judecării în prima instanță penală, la care s-au adăugat, potrivit art. 1535 alin. 1 C. civ., daune moratorii sub forma dobânzilor, de la data la care comitentul a achitat sumele către părțile civile – 10.12.2015 - până la data plății efective a acestora de către prepus.

Reexaminând în fond, pe baza celor invocate la prima instanță, potrivit art. 476 alin. 2 C. pr. civ., Curtea, pentru motivele care preced, a apreciat că apelul declarat de pârât nu este fondat.

Apelul declarat de reclamantă este fondat și a fost admis pentru următoarele considerente:

Apelul declarat de reclamantă a vizat soluția de respingere a cererii de obligare a pârâtului la plata cheltuielilor de executare ocazionate de demararea de către creditorii a procedurii execuționale, în vederea realizării creanței stabilite prin titlul executoriu constând în decizia penală nr. 1511/18.11.2015, pronunțată de Curtea de Apel Craiova, în dosarul nr. 3200/104/2014, cheltuieli de executare achitate de reclamantă, precum și reducerea în parte a cheltuielilor de judecată de la prima instanță constând în onorariu de avocat.

Tribunalul a reținut că reclamanta putea evita plata cheltuielilor de executare, achitând de bunăvoie creanța la care a fost obligată în solidar cu pârâtul prepus, prin hotărârea penală. Cum nu a procedat în acest mod, determinând astfel creditorii să apeleze la executarea silită, au devenit incidente dispozițiile art. 1384 alin. 4 C. civ., potrivit cărora cel care exercită regresul nu poate recupera partea din despăgubire care corespunde propriei sale contribuții la cauzarea prejudiciului.

Curtea apreciază că prima instanță a dat o interpretare eronată dispozițiilor legale mai sus menționate, care se referă la prejudiciul produs prin fapta ilicită a prepusului,

pentru care comitentul are o răspundere denumită generic „pentru fapta altuia”, și nicidecum la prejudiciul cauzat prin neexecutarea benevolă a titlului executoriu, care poate constitui o faptă ilicită, distinctă însă de cea inițială, care în speță a fost sancționată ca infracțiune și pentru repararea căreia comitentul a fost atras în proces, în calitate de garant, ca parte responsabilă civilmente.

Altfel spus, alin. 4 al art. 1384 C. civ. are în vedere ipoteza în care la producerea prejudiciului au concurat fapte ilicite produse de debitori care răspund solidar față de victimă și între care sarcina reparației se împarte proporțional, în raport de criteriile menționate în art. 1383 C. civ. În această situație, este evident că reparând întregul prejudiciu în calitate de codebitor solidar față de victimă, cel care exercită regresul nu poate pretinde de la celălalt codebitor decât partea din despăgubire care corespunde propriei sale contribuții la cauzarea prejudiciului. Or, așa cum s-a arătat, în speță nu este operantă această premisă, nefiind reținută vinovăția proprie a comitentului față de victima infracțiunilor.

Prin urmare, comitentul care a reparat prejudiciul, subsecvent declanșării procedurii executării silit, este îndreptățit să recupereze de la prepus și cheltuielile de executare pe care le-a suportat.

Este adevărat că titlul executoriu fiindu-i opozabil, comitentul, în calitate de codebitor solidar cu prepusul în raport cu comitentul, avea obligația de a executa de bunăvoie obligația instituită în sarcina acestora, însă dat fiind caracterul solidar al obligației care incumba ambilor debitori, creditorul avea opțiunea de a executa pe oricare dintre ei, inclusiv pe prepus. În aceste condiții, nu poate fi acceptată ideea culpei exclusive a comitentului în neexecutarea benevolă a titlului executoriu.

Temeiul juridic al plății cheltuielilor de executare îl constituie culpa debitorului, care nu a procedat de bunăvoie la îndeplinirea obligațiilor din titlul executoriu, astfel încât creditorul a fost nevoit să apeleze la procedura execuțională și să avanseze cheltuielile în acest scop. Or, în cauză, această culpă îi aparține deopotrivă și prepusului, care în final, trebuie să acopere el însuși, integral, paguba produsă.

În acest context, susținerile apelantei reclamante referitoare la exercitarea căilor extraordinare de atac și la formularea, în cadrul acestora, a unor cereri de suspendare a executării sentinței penale care constituie titlu executoriu, sub aspectul laturii civile, sunt lipsite de relevanță juridică, câtă vreme obligația de plată care-i incumba, în calitate de parte responsabilă civilmente, era exigibilă, iar executarea nu a fost suspendată sau desființată, la cererea acestui debitor.

Pentru aceste considerente, Curtea a apreciat că sunt fondate criticile formulate de apelanta pârâtă sub aspectul îndreptățirii sale la recuperarea cheltuielilor de executare avansate, astfel că se impune admiterea acțiunii și sub aspectul obligării pârâtului către reclamantă la plata cheltuielilor suportate de codebitorul executat silit, în faza de executare silită, în cadrul dosarului nr. ... al BEJ V. C., în cuantum de 19.070 lei, constând în 10.000 lei onorariu avocat, 8550 lei onorariu executor judecătoresc și 520 lei cheltuieli de executare silită.

Cât privește cuantumul cheltuielilor de judecată la plata cărora a fost obligat pârâtul către reclamantă, Curtea reține că prima instanță a făcut aplicarea dispozițiilor art. 451 alin. 2 și 453 alin. 2 C. pr. civ., care permit instanței să stabilească măsura în care fiecare dintre părți urmează să suporte cheltuielile de judecată, în situația în care cererea a fost admisă în parte, respectiv să reducă motivat partea din cheltuielile de judecată reprezentând onorariu avocat, atunci când acesta este vădit disproporționat în raport cu valoarea sau complexitatea cauzei ori cu activitatea desfășurată de avocat, ținând seama și de circumstanțele cauzei.

Ca efect al admiterii apelului reclamantei, acțiunea formulată urmează a fi admisă în totalitate, astfel că dispozițiile art. 453 alin. 2 C. pr. civ. devin inoperante. Cu toate acestea, din perspectiva art. 451 alin. 2 C. pr. civ., Curtea apreciază că prima instanță a redus în mod temeinic partea din cheltuielile de judecată reprezentând onorariu de avocat, la plata căreia l-a obligat pe pârât, conform art. 453 alin. 1 C. pr. civ., în raport de activitatea desfășurată de avocat și circumstanțele cauzei, critica cu acest obiect urmând să fie apreciată ca nefondată.

Pentru considerentele expuse, potrivit art. 480 alin. 2 C. pr. civ., s-a admis apelul declarat de reclamantă, s-a schimbat în parte sentința civilă, în sensul obligării pârâtului către reclamantă și la plata sumei de 19.070 lei, constând în: 10.000 lei onorariu avocat avansat în faza de executare silită; 8550 lei, onorariu executor judecătoresc și 520 lei cheltuieli de executare silită, urmând a fi menținute restul dispozițiilor sentinței civile. S-a respins ca nefundat apelul declarat de pârât.

Cererea formulată de apelanta reclamantă având ca obiect obligarea pârâtului la plata cheltuielilor de judecată aferente fazei procesuale a apelului a fost respinsă, întrucât, deși solicitarea era întemeiată din perspectiva art. 453 alin. 1 C. pr. civ., partea care a pierdut procesul nu a făcut dovada existenței și întinderii cheltuielilor de judecată, până cel mai târziu la data închiderii dezbaterilor asupra fondului cauzei.

(Decizia nr. 1538/13 Iunie 2017, Secția I civilă, rezumat judecător Oana Ghiță)

2. Acțiune în revendicare imobiliară. Comparare titluri de proprietate. Criterii

În cazul în care ambele părți invocă titluri de proprietate pentru terenul în litigiu, instanța va compara titlurile de proprietate înfățișate de părți și va da câștig de cauză părții al cărei titlu este preferabil.

Între elementele și criteriile avute în vedere de instanță în compararea titlurilor, acestea sunt din cele susținute în mod constant în jurisprudență și doctrină, respectiv, ca fiind mai bine caracterizat titlul de proprietate care are o data certa mai veche, precum și în favoarea părții care si-a intabulat mai întâi dreptul său de proprietate în Cartea Funciară.

Prin sentința civilă nr. 450/15.06.2017 pronunțată în dosarul nr. 7186/63/2016, Tribunalul Dolj a respins excepțiile prescripției dreptului la acțiune al reclamantei și autorității de lucru judecat, invocate de pârâtă, ca neîntemeiate.

A admis acțiunea formulată de reclamanta SC M. A. SRL, prin lichidator judiciar R. R. I., în contradictoriu cu parata SC E. W. S. SRL. A obligat pârâta să lase reclamantei în deplina proprietate și liniștită posesie imobilul situat în comuna Cetate, jud. Dolj cu număr cadastral provizoriu 135, înscris în Cartea Funciara nr. 90 a Localității Cetate, compus din teren intravilan în suprafață de 15426,85 mp (15428 mp din măsurători) și 7 corpuri de construcție. A dispus rectificarea Cărții Funciare nr. 90 a Loc. Cetate, în sensul radierii dreptului de proprietate al pârâtei asupra imobilului menționat.

Pe fondul cauzei, instanța a reținut următoarele:

Reclamanta, societate în faliment, reprezentată legal prin lichidator judiciar, a investit instanța cu o acțiune în revendicare, solicitând obligarea pârâtei să îi lase în deplina proprietate și posesie imobilul situat în comuna Cetate, jud. Dolj cu număr cadastral provizoriu 135, înscris în Cartea Funciara nr. 90 a Localității Cetate, compus din teren intravilan în suprafață de 15426,85 mp (15428 mp din măsurători) și 7 corpuri de construcție, și să se dispună rectificarea Cărții Funciare nr. 90 a Loc. Cetate, în sensul

radierii dreptului de proprietate al pârâtei asupra imobilului menționat, invocând în fapt că este proprietara imobilului revendicat potrivit contractului de vânzare cumpărare autentificat sub nr. 1222/16.07.2004, ca în urma demersurilor întreprinse de către lichidatorul judiciar, la data de 23.07.2008 prin încheierea OCPI nr. 51369 s-a dispus intabularea în favoarea sa a dreptului de proprietate asupra imobilului situat în Comuna Cetate, jud. Dolj având număr cadastral 135 înscris în CF nr. 90 a loc. Cetate, ca parata la rândul ei deține un titlu asupra imobilului, respectiv contractul de vânzare cumpărare nr. 501/25.05.2009, dar reclamanta are un titlul mai bine caracterizat, întrucât, deși titlurile provin de la același vânzător, titlul reclamantei are o data certa mai veche, reclamanta fiind prima care si-a intabulat dreptul sau de proprietate în Cartea Funciara (încheierea OCPI nr. 51369 din 23.07.2008), parata dobândind bunul de la un neproprietar, care nu putea transmite un drept ce nu exista în patrimoniul sau (în acest sens solicită a se avea în vedere faptul ca la data încheierii contractului de vânzare cumpărare nr. 501/25.05.2009 - titlul paratei, era notat în cartea funciara litigiul cu privire la imobil).

Așa cum se apreciază în mod constant în practica judiciară și literatura de specialitate, în cazul în care ambele părți invocă titluri de proprietate pentru terenul în litigiu, instanța va compara titlurile de proprietate înfățișate de părți și va da câștig de cauză părții al cărei titlu este preferabil. În practică, dovada dreptului de proprietate este problema cea mai dificilă de rezolvat pentru reclamantul din acțiunea în revendicare, întrucât acesta trebuie să dovedească nu numai că este în posesia unui titlu de proprietate, dar și faptul că persoana de la care a dobândit bunul era proprietar, acesta, la rândul său, dobândind de la un proprietar ș.a.m.d. Așadar, ar trebui ca înscrisul prezentat să fie completat cu dovezi că toți autorii care anterior au înstrăinat bunul au fost ei înșiși adevărați proprietari, numai așa ultimul act de dobândire putând fi considerat pe deplin valabil. O asemenea dovadă, denumită probatio diabolica, este dificilă, uneori imposibil de făcut. Dificultatea probei dreptului de proprietate este dată și de imprecizia unora dintre actele juridice care servesc drept titluri de proprietate. Situațiile în care se poate vorbi de o probă certă a dreptului de proprietate sunt acelea în care se face dovada că dreptul a fost dobândit prin uzucapiune sau prin ocupațiune. Aceste dificultăți de probă au determinat în practică stabilirea unor reguli pentru cazurile în care ambele părți prezintă titluri de proprietate sau numai una din părți are un asemenea titlu. Astfel, dacă ambele părți au titluri de proprietate, care provin de la același autor, va avea câștig de cauză partea care a îndeplinit prima formalitățile de publicitate imobiliară, pentru opozabilitatea dreptului său față de terți; dacă nici una dintre părți nu și-a înscris titlul, va câștiga partea al cărei titlu are data cea mai veche.

Din actele depuse de reclamanta la dosar, tribunalul a constatat ca reclamanta a dobândit dreptul de proprietate asupra imobilului revendicat potrivit contractului de vânzare cumpărare autentificat sub nr. 1222/16.07.2004 la BNP BM, de la vânzătoarea R. C. F., iar la data de 23.07.2008 prin încheierea OCPI nr. 51369 s-a dispus intabularea în favoarea SC M. A. SRL a dreptului de proprietate asupra imobilului situat în Comuna Cetate, jud. Dolj având număr cadastral 135 înscris în CF nr. 90 a loc. Cetate. S-a mai constatat că în cuprinsul contractului s-a făcut mențiunea că vânzătoarea deține imobilul în baza contractului de vânzare cumpărare nr. 842/24.09.2003 încheiat la BNP FAR, și că imobilul nu face obiectul vreunui litigiu, așa cum rezultă din extrasul de carte funciara nr. 580/15.07.2004.

Parata SC E. W. S. SRL a dobândit dreptul de proprietate asupra aceluiași imobil în baza contractului de vânzare cumpărare nr. 501/25.05.2009 încheiat de BNP PE cu vânzătoarea R. C. F., contract în cuprinsul căruia s-a făcut mențiunea expresa ca vânzătoarea stăpânește imobilul conform contractului de vânzare cumpărare nr. 842/24.09.2003 încheiat la BNP FAR, coroborat cu sentința civilă nr. 2093/13.02.2008 pronunțată de

Judecătoria Craiova în dosarul nr. 1551/215/2008, definitivă și irevocabilă, prin care s-a constatat simulat contractul de vânzare cumpărare autentic nr. 1222/16.07.2004 încheiat la BNP BM între vânzătoarea R. și cumpărătoarea SC M. A. Srl. Se mai constată ca în cuprinsul contractului încheiat între parata și vânzătoarea R. s-a făcut mențiunea ca există două litigii în legătură cu imobilul, așa cum rezulta din extrasul de carte funciara nr. 26691/19.05.2009, respectiv un litigiu ce face obiectul dosarului nr. 20171/63/2007 și altul ce face obiectul dosarului nr. 6143/215/2009, precum și o sarcină – somația nr. 73541/13.11.2007 privind pe debitorul SC M. A. SRL, vânzătoarea obligându-se să radieze din cartea funciara cele două litigii și somația, în termen de 2 luni de la data încheierii contractului.

Tribunalul a constatat că sentința civilă nr. 2093/13.02.2008 a Judecătoriei Craiova pronunțată în dosarul nr. 1551/215/2008, la care se face referire în contractul nr. 501/25.05.2009, a fost desființată în baza deciziei nr. 210/22.02.2010 pronunțată de Curtea de Apel Craiova, iar prin sentința civilă nr. 1263/10.06.2010 a Tribunalului Dolj pronunțată în același dosar, având ca obiect constatarea că simulat a contractului nr. 1222/16.07.2004 (dosarul primind un alt număr, ca urmare a înregistrării la Tribunalul Dolj Secția Comercială, pentru judecata în prima instanță, a acțiunii promovate în anul 2008, ca urmare a deciziei de casare nr. 210/22.02.2010 a Curții de Apel Craiova) a fost respinsă acțiunea în constatarea caracterului simulat al contractului nr. 1222/2004, aceasta hotărâre rămânând definitivă și irevocabilă prin deciziile nr. 78/31.05.2012 a Curții de Apel Craiova și nr. 117/21.01.2014 a ICCJ, iar dosarul nr. 6143/215/2009 al Judecătoriei Craiova, având ca obiect rectificarea mențiunilor din Cartea Funciara în sensul radierii dreptului de proprietate al numitei R.C. F., drept ce fusese înscris în baza încheierii nr. 84651/2008 a OCPI, a fost soluționat definitiv prin decizia civilă nr. 152/17.03.2011 pronunțată de Tribunalul Dolj, decizie prin care s-a dispus rectificarea cărții funciare nr. 90 Cetate, în sensul radierii înscrierii privind dreptul de proprietate al intimitei R.C.F., intabulat în favoarea acesteia în baza sentinței civile nr. 2093/13.02.2008 a Judecătoriei Craiova, prin încheierea nr. 84651/18.11.2008 a OCPI Dolj, cu menținerea înscrierilor anterioare din cartea funciara în sensul că imobilul era înscris pe numele proprietarului SC M. A. SRL. S-a mai reținut că acțiunea în constatarea nulității absolute a contractului de vânzare cumpărare nr. 501/25.05.2009, promovată de reclamanta în anul 2011 a fost respinsă definitiv prin decizia civilă nr. 55/23.05.2016 a Tribunalului Dolj.

Raportat la litigiile purtate între părți în perioada 2008-2014, în care au fost pronunțate hotărârile judecătorești depuse de reclamanta și parata la dosar, respectiv sentința civilă nr. 2093/13.02.2008 a Judecătoriei Craiova, decizia nr. 210/22.02.2010 a Curții de apel Craiova – Secția Comercială, sentința nr. 1263/10.06.2010 a Tribunalului Dolj – Secția Comercială, decizia nr. 78/31.05.2012 a Curții de Apel Craiova - Secția a II a Civilă, decizia nr. 117/21.01.2014 a ICCJ, decizia civilă nr. 152/17.03.2011 a Trib. Dolj – Secția Civilă, decizia civilă nr. 1344/18.10.2011 a Curții de Apel Craiova, sentința civilă nr. 123/01.10.2014 a Judecătoriei Calafat, se constată că în prezent ambele părți dețin titluri de proprietate valabile și aflate în circuitul civil asupra aceluiași imobil, astfel încât se impune compararea titlurilor de proprietate înfățișate de părți.

Constatănd că ambele părți au dobândit imobilul de la aceeași persoană – vânzătoarea R.C.F., și actele ce au stat la baza fiecărui act autentic de vânzare cumpărare, precum și soluțiile date în procesele purtate între părți în perioada 2008-2016, tribunalul constată că titlul de proprietate al reclamantei este mai bine caracterizat, întrucât titlul reclamantei are o dată certa mai veche și reclamanta este prima care și-a intabulat dreptul sau de proprietate în Cartea Funciara potrivit încheierii OCPI nr. 51369 din 23.07.2008. Tribunalul are în vedere că deși la data încheierii contractului de vânzare

cumpărare nr. 501/25.05.2009, ce constituie titlul de dobândire al paratei, vânzătoarea era înscrisă în cartea funciara ca proprietara tabulară, totuși în cartea funciara era notat litigiul cu privire la imobil –dosarul nr. 6143/215/2009 al Judecătorei Craiova, având ca obiect rectificare a mențiunilor din Cartea Funciara în sensul radierii dreptului de proprietate al numitei R. C. F., drept ce fusese înscris în baza încheierii nr. 84651/2008 a OCPI, așa cum rezulta din extrasul de carte funciara despre care s-a făcut referire în mod expres în cuprinsul contractului de vânzare cumpărare nr. 501/2009 (V. filele 26 și 47 din dosar), iar dosarul nr. 6143/215/2009 a fost finalizat în sensul admiterii cererii reclamantei și dispunerii rectificării cărții funciare nr. 90 Cetate, în sensul radierii înscrierii privind dreptul de proprietate al intimitei R. C. F., intabulat în favoarea acesteia în baza sentinței civile nr. 2093/13.02.2008 a Judecătorei Craiova, prin încheierea nr. 84651/18.11.2008 a OCPI Dolj, cu menținerea înscrierilor anterioare din cartea funciară, în sensul ca imobilul era înscris pe numele proprietarului SC M. A. SRL, iar în plus sentința civilă nr. 2093/13.02.2008 a Judecătorei Craiova pronunțată în dosar nr. 1551/215/2008, la care se face referire în contractul nr. 501/25.05.2009, a fost desființată în baza deciziei nr. 210/22.02.2010 pronunțată de Curtea de Apel Craiova, iar prin sentința civilă nr. 1263/10.06.2010 a Tribunalului Dolj pronunțată în același dosar, având ca obiect constatarea ca simulat a contractului nr. 1222/16.07.2004 a fost respinsă acțiunea în constatarea caracterului simulat al contractului nr. 1222/2004, astfel încât se retine ca parata a dobândit bunul de la o persoană care nu putea transmite un drept, acesta neexistând în patrimoniul său, ca efect al încheierii contractului nr. 1222/2004, acest contract fiind apreciat ca valabil prin hotărârile menționate mai sus, hotărâri prin care s-a statuat și nevalabilitatea actului în temeiul căruia s-a făcut înscrierea numitei R. ca proprietara tabulară în cartea funciara (sentința civilă nr. 2093/13.02.2008).

În ceea ce privește buna credință a părții la dobândirea imobilului, eroarea comuna a acesteia la încheierea contractului nr. 501/2009, efectele acțiunii în simulație ori cauza ilicită determinată de complicitatea cocontractanților invocate de parata prin întâmpinare, tribunalul constata ca acestea nu pot fi analizate și nu au relevanță în prezenta acțiune civilă care are ca obiect revendicarea întemeiată pe compararea titlurilor părților și stabilirea celui mai bine caracterizat, asemenea aspecte de fapt invocate de parata putând fi analizate și valorificate doar într-o acțiune având ca obiect nulitatea contractului nr. 501/2009.

Prin urmare, constatând ca titlul de proprietate al reclamantei este mai bine caracterizat și ca aceasta nu are posesia bunurilor asupra cărora are drept de proprietate, în temeiul art. 563 NCPC, instanța a admis acțiunea în revendicare dedusă judecății și a obligat părata să lase reclamantei în deplina proprietate și liniștită posesie imobilul situat în comuna Cetate, jud. Dolj cu număr cadastral provizoriu 135, înscris în Cartea Funciara nr. 90 a Localității Cetate, compus din teren intravilan în suprafața de 15426,85 mp (15428 mp din măsurători) și 7 corpuri de construcție.

Împotriva sentinței, în termen legal, a declarat apel părata SC E. W. S. SRL, motivând, cu referire la considerentele instanței de fond în justificarea concluziei privitoare la compararea celor două titluri deținute de către părți, că sunt nefondate deoarece: a. Pe de o parte aceasta nu se pronunță asupra efectelor juridice pozitive al erorii comune în care s-ar fi aflat părata cu privire la calitatea vânzătoarei R. C. F. de proprietar al imobilul la data încheierii contractului de vânzare cumpărare, deoarece eroarea comună consolidează drepturile dobândite de către persoana care o invocă și trebuie avută în vedere la compararea titlurilor. La data încheierii contractului de vânzare cumpărare autentificat sub nr. 501 din data de 25.05.2009 în evidențele sistemului de publicitate imobiliară vânzătoarea figura în calitate de proprietară a imobilului, iar față de această situație de fapt, opozabilă oricărei persoane interesate în evaluarea situației juridice a imobilului este